

فلسفه هگل

در بوقه نقد

(بخش دوم)

اساس کارشن است و نمی‌شود بسادگی از آن رد شد و به فلسفه‌اش رسید و اگر به منطق او توجه نشود، در واقع معنی وارد نشدن به هگل است.

دکتر مجتهدی: منطقش همان فلسفه‌اش است.

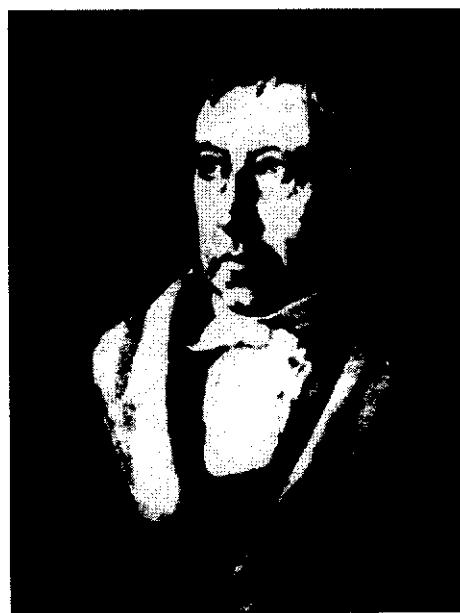
دکتر دینانی: و بنابرین خیلی اساسی است که به منطقش وارد بشویم.

دکتر داوری: ببینید اینکه من گفتم، نیاز مارا قدری برآورده می‌کند؛ چون منطقش همان فلسفه‌اش و فلسفه‌اش همان منطقش است ما این را بیان بکنیم که منطق او، فلسفه اöst.

خودنامه (خطاب به دکتر مجتهدی): بفرمایید.

دکتر مجتهدی: ببخشید من یک چند کلمه‌ای می‌خواهم عرض بکنم و سعی می‌کنم خیلی فنی نباشد یعنی بصورت محاوره‌ای بحث را عنوان می‌کنم. اگر ما به کتابهای هگل رجوع بکنیم یعنی به مجموعه کتابهای او که جلسه پیش چهار کتاب پدیدارشناسی روح، منطق، داثره، المعارف علوم فلسفی و فلسفه حقوق را مهمنراز بقیه دانستیم؛ حال اگر ما به این چهار کتاب توجه بکنیم و نیز دیگر کتابهایی را که دارد، این نکته را در می‌باییم که هگل، فلسفه تاریخ دارد، هگل فلسفه هنر دارد، فلسفه حقوق دارد، نوعی فلسفه روانشناصی دارد که همان پدیدارشناسی روح باشد، تاریخ فلسفه دارد پس فلسفه فلسفه کجاست؟ این سؤال را مطرح بکنیم؛ اگر هر رشتادی، یک فلسفه‌ای دارد که کتابهایش این را نشان می‌دهد حالا فلسفه خود فلسفه کجاست؟

فلسفه فلسفه در سنت هگل، همان منطق او است؛ یعنی بحث در خود تفکر و بحث در خود فلسفه. منطق هگل تأملی است درباره فلسفه؛ بعدها بیشتر متوجه

خردانامه: در جلسه پیش پس از ذکر کلیاتی، نوبت به منطق هگل رسید؛ اگر اساتید حاضر و موافق باشند پیش از آنکه به این مطلب بپردازیم یک مقداری زمینه فکری هگل و عکس العمل او را در برابر آراء فلاسفه پیشین، بخصوص یونان بررسی کنیم حکمایی از قبیل پارمنیدس و هرقلیتوس و افلاطون و ارسسطو و حتی فیثاغورس و ما قبل او. اینجا از آقای دکتر داوری خواهش می‌کنیم در اینباره صحبت بفرمایند.

دکتر داوری: اگر ما وارد منطق هگل و مطالب منطق هگل بشویم خروج از این وادی یک قدری دشوار است؛ بهتر است بپردازیم به این نکته که اصلاً منطق در نظر هگل چه بوده است (تأثیر دکتر مجتهدی) برای ما این مهم است اگر مظور این است باختصار به این بپردازیم که او چه تلقیی از منطق داشته و قیاس بکنیم این تلقی را با تلقی اسلاف هگل و زود خارج شده و بپردازیم به کلیات فلسفه‌اش.

خردانامه: نخواستیم بین این دو تا، ربط بدھیم بلکه می‌خواستیم بگوئیم یا وارد متن می‌شویم که قاعده‌تاً از منطق شروع خواهیم کرد یا اینکه قبل از متن، به سابقه تفکر هگل و ارتباط آن به فلاسفه دیگر نیز اشاره کنیم.

دکتر دینانی: من فکر می‌کنم که منطق هگل اهمیت دارد و نظر هگل راجع به منطق مهم است چراکه این